

การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์
คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์

A Needs Assessment of Active Learning of Faculty of Education Lecturers

จุฬามาศ แสงงาม¹ ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์² สิริรัตน์ หิตะโกวิท³ และ รุ่งภรณ์ กล้ายประยงค์⁴
Juthamas Saengngam¹ Darunee Tippayakulpairoj² Sirirat Hitakowit³
and Roongporn Klyprayong⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ตามการรับรู้ของอาจารย์ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ตัวอย่าง คือ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ จำนวน 301 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบการตอบสนองคู่ที่มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI^{modified} ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียน ($M = 3.67$, $SD = 0.80$) และ 2) ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในด้านผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ (PNI^{modified} = 0.22, 0.16 และ 0.16 ตามลำดับ)

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์

Article Info: Received 11 September, 2020; Received in revised form 23 November, 2020; Accepted 30 November, 2020

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล: jutsae@gmail.com
Lecturer, Evaluation and Research Department, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University Email: jutsae@gmail.com

² อาจารย์ประจำภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล: newbobow@hotmail.com
Lecturer, Evaluation and Research Department, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
Email: newbobow@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล: sirirat0404@hotmail.com
Lecturer, Evaluation and Research Department, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
Email: sirirat0404@hotmail.com

⁴ อาจารย์ประจำภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล: wanangja3@gmail.com
Lecturer, Evaluation and Research Department, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
Email: wanangja3@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was 1) to analyze the active learning states of lecturers in the Faculty of Education, and 2) to identify their active learning needs. A sample of 301 lecturers from the Faculty of Education responded to an active learning questionnaire with a dual-response format and a five-level rating scale. The data were analyzed using descriptive statistics, using the percentage, mean, standard deviation, and a Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}). The results showed the following: 1) the teachers, students, teaching activities, and learning, measurement and evaluation materials were all found to be of a high level, with the lowest score reported for the student component ($M = 3.67$, $SD = 0.80$), and 2) the active learning needs of the lecturers calculated using the PNI_{modified} were related to the needs of the students (0.22), teaching activities (0.16), and measurement and evaluation (0.16), respectively.

Keywords: needs assessment, active learning, faculty of education

---

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ผู้สอนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต โดยเฉพาะควมมีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (พวงพยอม ชิตทอง และ ปวีณา ไชสีโต, 2560) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนให้มีคุณภาพจึงต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้บนโลกออนไลน์และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งการศึกษาในยุคนี้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมใหม่อย่างสร้างสรรค์ (วัฒนา หงสกุล, 2561) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และลงมือปฏิบัติ รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในขณะที่ผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์มากกว่า

การท่องเที่ยว สถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอนของผู้สอนและพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (ปิยพงษ์ คล้ายคลึง, 2551)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดขั้นสูงและความเข้าใจเชิงลึกของผู้เรียน (Naithani, 2008) โดยผู้สอนต้องสร้างสภาพแวดล้อมหรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นำผลการเรียนรู้ไปสู่การสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรม และมีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนและกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด การอภิปราย วิธีการจัดการเรียนรู้เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา เวลา และจำนวนของผู้เรียน (วัฒนา หงสกุล, 2561) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้สอนปรับลดบทบาทในการสอนลงและให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ รับผิดชอบต่องาน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้สูงกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม เช่น พัฒนาผลลัพธ์ทางความคิดของผู้เรียน มีความจำที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ได้ในระยะยาว เนื่องมาจากการลงมือปฏิบัติ (วัฒนา หงสกุล, 2561; Michel et al., 2009)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ ดังเช่นงานวิจัยของ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) อาจารย์เตรียมความพร้อม 2) นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน 3) นักศึกษาเรียนรู้โดยการปฏิบัติ 4) อาจารย์ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) ประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน เมื่อทดลองใช้แล้วสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้

เชิงรุกของนักศึกษาได้และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับดี นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำไปบูรณาการกับการสอนในรายวิชาต่าง ๆ กับผู้เรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนเชิงรุกสามารถพัฒนาผู้เรียนได้หลายด้าน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (ดวงใจ งามศิริ และคณะ, 2562; สิทธิพงษ์ สุพรม, 2561; สุชาติดา แก้วพิกุล, 2555) ความสุขในการเรียนได้ (สุชาติดา แก้วพิกุล, 2555) และความพึงพอใจของผู้เรียน (ดวงใจ งามศิริ และคณะ, 2562; สิทธิพงษ์ สุพรม, 2561)

อย่างไรก็ตาม ขวัญชัย ช้วนา และคณะ (2561) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพปัญหาด้านสาระการเรียน กิจกรรมการเรียน และการจัดการเรียนการสอน ในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนในระดับมาก จะเห็นได้ว่า การเตรียมความพร้อมของอาจารย์เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาของอาจารย์ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนเพื่อก้าวเข้าสู่การศึกษาในยุคดิจิทัลที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการสอนให้กับครู โดยครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยสามารถปรับการสอนได้ตามบริบทของสถานศึกษา (แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, 2561) มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องสภาพการณ์ในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี การประเมินความต้องการจำเป็นจะทำให้ได้คำตอบขององค์ประกอบที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ นำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ ตามการรับรู้ของอาจารย์

2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์

วิธีการวิจัย

ประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ สังกัดคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 8 แห่ง แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ จำนวน 2 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 แห่ง และมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ 1 แห่ง โดยเป็นอาจารย์ที่ดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 1,117 คน

ตัวอย่าง คือ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ที่ดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2562 การได้มาซึ่งตัวอย่างมีขั้นตอน คือ 1) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified-random sampling) จำแนกประเภทของมหาวิทยาลัยจากสถานที่ตั้งที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ จากนั้นสุ่มแบบไม่เป็นสัดส่วน คือ มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ จำนวน 2 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 แห่ง และมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ 1 แห่ง รวมทั้งหมด 8 แห่ง 2) สุ่มอย่างง่ายได้อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยละ 40 คน รวมตัวอย่างทั้งหมด 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เรื่อง สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 การรับรู้สภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ใน 5 ด้าน จำนวน 35 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่คาดหวังมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่คาดหวังมาก
- 3 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่คาดหวังปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่คาดหวังน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่คาดหวังน้อยที่สุด

คณะผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำข้อคำถามในแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยผลการพิจารณาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง พบว่า แบบสอบถามตามข้อคำถามสภาพที่เป็นจริง มีค่าความเที่ยงจำแนกตามรายด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.80 ด้านผู้เรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 ด้านประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามตามข้อคำถามสภาพที่คาดหวัง มีค่าความเที่ยงจำแนกตามรายด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77 ด้านผู้เรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 ด้านประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 ซึ่งสามารถนำแบบสอบถามนี้ไปเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์วิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้ตัวอย่าง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน โดยมีผู้ตอบกลับแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 301 คน คิดอัตราการตอบกลับเป็นร้อยละ 94.06

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการคำนวณหาค่าความถี่ร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ข้อแรก คือ การประเมินสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายความว่า	การรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายความว่า	การรับรู้อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายความว่า	การรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายความว่า	การรับรู้อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายความว่า	การรับรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ การประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้อาจารย์มหาวิทยาลัย คณะวิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี PNI_{Modified} โดยหาค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) แล้วคำนวณหาค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (I-D) แล้วหารด้วยค่า D โดยใช้สูตรของ สุวิมล ว่องวาณิช (2558) ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D)/D$$

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.78 มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 4-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.87 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 56.14 เมื่อจำแนกตามประเภทมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.69 มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 4-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.59 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 84.61 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.02 มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 4-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.98 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 76.72 และผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดรับส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.88 มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 4-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.29 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 64.71

ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD = 0.67$) แต่มีข้อสังเกตคือ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจากทั้งหมด 5 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ($M = 3.67$, $SD = 0.80$) (ตาราง 1)

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	แปลความหมาย
ผู้สอน	4.09	0.58	มาก
ผู้เรียน	3.67	0.80	มาก
กิจกรรมการเรียนการสอน	3.84	0.72	มาก
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.00	0.69	มาก
การประเมินผลการเรียนรู้	3.91	0.73	มาก
รวม	3.88	0.67	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์จำแนกตามรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ มีความต้องการจำเป็นในด้านผู้เรียนเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ตาราง 2)

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านที่มีการจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสามอันดับแรก พบว่า ด้านผู้เรียนมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ (ตาราง 2) โดยด้านผู้เรียน พบว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการตามความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ นักศึกษาเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการคิดขั้นสูง (วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผล) (A6) รองลงมา คือ นักศึกษามีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ และปฏิบัติงานในสิ่งที่ผู้สอนมอบหมายให้ศึกษาล่วงหน้า (A1) และนักศึกษาสามารถสรุปบทวน สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอน (A8) ตามลำดับ (แผนภูมิ 1) ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการตามความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ การออกแบบการเรียนการสอนสอดคล้องกับความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน (B4) รองลงมา คือ

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีกิจกรรมที่สะท้อนความต้องการของผู้เรียน (B1) และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (B5) ตามลำดับ (แผนภูมิ 2) และเมื่อพิจารณาด้านประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการตามความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (C5) รองลงมา คือ การให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงและพัฒนางานของนักศึกษา (C2) และมีกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (C6) ตามลำดับ (แผนภูมิ 3)

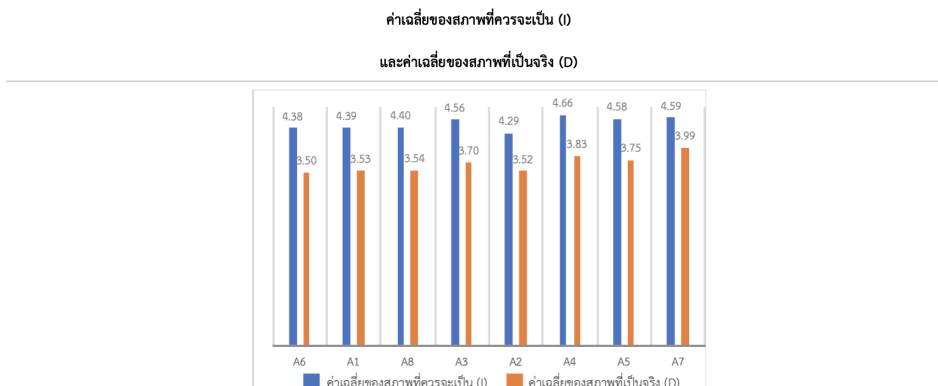
ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการจัดอันดับความสำคัญของค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์จำแนกตามรายด้าน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D)	I-D	(I-D)/D	อันดับ
ผู้สอน	4.57	4.09	0.48	0.12	4
ผู้เรียน	4.48	3.67	0.81	0.22	1
กิจกรรมการเรียนการสอน	4.47	3.84	0.63	0.16	2
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.47	4.00	0.47	0.12	4
การประเมินผลการเรียนรู้	4.53	3.91	0.62	0.16	2

แผนภูมิ 1

ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) และผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (I-D) กับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (I-D/D) ด้านผู้เรียน

A1: นักศึกษามีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งเรียนรู้ และปฏิบัติงานในสิ่งที่ผู้สอน

มอบหมายให้ศึกษาล่วงหน้า

A2: นักศึกษาให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล

A3: นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

A4: นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนและผู้สอน สามารถทำงานเป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

A5: นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองด้วยตนเอง

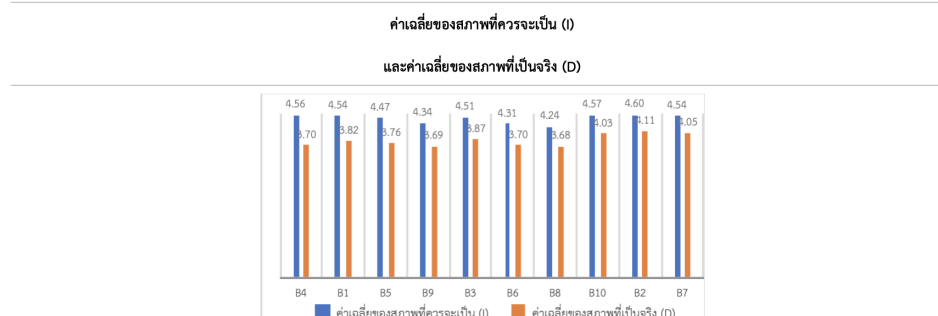
A6: นักศึกษาเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เพื่อให้เกิดการคิดขั้นสูง (วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผล)

A7: นักศึกษามีทัศนคติที่ดีและสนุกสนานในการเรียนรู้

A8: นักศึกษาสามารถสรุปทบทวน สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอน

แผนภูมิ 2

ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) และผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (I-D) กับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (I-D/D) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

B1: การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีกิจกรรมที่สะท้อนความต้องการของผู้เรียน

B2: การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

B3: การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำนายและให้ผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย

B4: การออกแบบการเรียนการสอนสอดคล้องกับความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

B5: มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

B6: การจัดการเรียนการสอนที่มีการสร้างสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดขั้นสูงและทักษะการแก้ปัญหา

B7: การจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่เรียน กับชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง

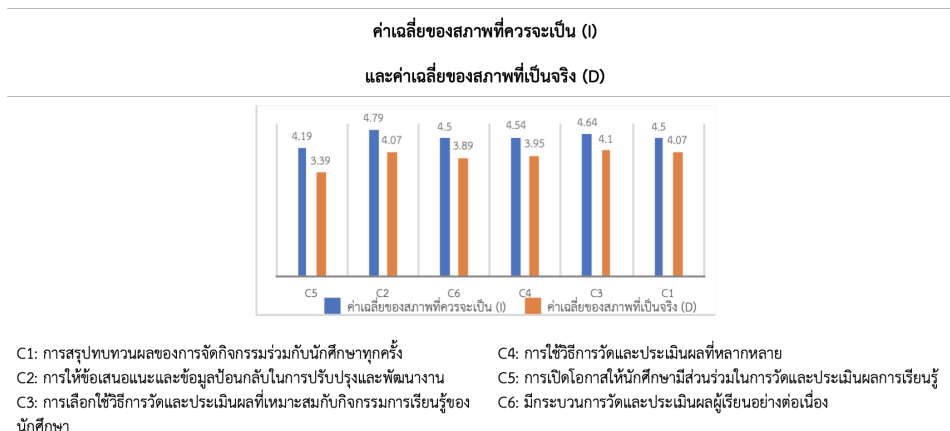
B8: มีการบูรณาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับรายวิชาอื่น ๆ

B9: การจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการสารสนเทศและหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด

B10: การออกแบบการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

แผนภูมิ 3

ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) และผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (I-D) กับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (I-D/D) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกจำเป็นต้องพิจารณาด้านผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจากทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน ได้แก่ ประการแรก อายุ ผู้เรียนในมหาวิทยาลัยบางแห่งอาจมีช่วงอายุที่หลากหลายและแตกต่างกัน เพราะมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้หลากหลายช่วงอายุ ประการที่สอง ความพร้อมของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านวิชาชีพครูประกอบกับสาขาวิชาเฉพาะทางที่ผู้เรียนถนัดและเลือกเรียน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ทางศาสตร์นี้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และสามารถพัฒนาตนเอง ตลอดจนนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ และประการที่สาม พื้นฐานความรู้เดิม ผู้เรียนแต่ละมหาวิทยาลัยมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันไปตามบริบทที่

เป็นอยู่ทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอาจทำได้ไม่เต็มที่ ประกอบกับผู้เรียนอาจขาดการให้ความร่วมมือในการเรียน ดังนั้น ผู้สอนอาจกระตุ้นให้ผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่เน้นการกระทำด้วยตนเองและได้ใช้ทักษะการคิด เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลงานวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์รายข้อคำถามที่พบว่า ด้านผู้เรียน มีสิ่งที่ต้องดำเนินการตามความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เพื่อให้เกิดการคิดขั้นสูง ได้แก่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผล ร่องลงมา คือ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ พร้อมเรียนรู้ และปฏิบัติงานในสิ่งที่ผู้สอนมอบหมาย ให้ศึกษาล่วงหน้า และผู้เรียนสามารถสรุปบทวน สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับ จากการจัดการเรียนการสอน แต่เนื่องจากเงื่อนไขบางประการของมหาวิทยาลัยที่มีความยืดหยุ่น ทำให้การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอาจทำได้ไม่มากนัก ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นการบรรยายแบบปกติ ดังนั้น ผู้สอนอาจพิจารณาหาเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สามารถวัดและประเมินผลภายใต้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้เดียวกันทั้งในกรณีเข้าและไม่เข้าชั้นเรียน แต่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและปรับให้เหมาะสมกับบริบทผู้เรียนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ คณาจารย์วิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาในกลุ่มทดลองโดยใช้รูปแบบ POARE model ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ (preparation) ผู้เรียนทราบทิศทางในการเรียน (orientation) นักศึกษาเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (action learning) อาจารย์ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (reinforce) และการประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัย ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย ทำให้นักศึกษากลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ดังนั้น อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ สามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาเป็นรายกรณีไป ได้แก่ กรณีผู้เรียนที่เข้าชั้นเรียนอาจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนด้วยเทคนิค Think-Pair-Share จับคู่กันเรียนรู้ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน หรือเทคนิค Jigsaw discussion โดยใช้คำถามนำและร่วมแลกเปลี่ยนกันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน (McKinney &

Heyl, 2008) และในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถเข้าชั้นเรียนได้ ผู้สอนอาจพิจารณานำเทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น Google classroom, ClassDojo, Blackboard, Learning Management System, Courseville ผสมผสานกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การระดมความคิด (brainstorming) การสร้างผังความคิด (mind map) ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ หรือการจัดทำเว็บไซต์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive lecture) เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนและอยู่ต่างสถานที่ต่างเวลา สามารถเข้าชั้นเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้สะดวกมากขึ้น ทั้งนี้ การเลือกเทคนิควิธีการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน

2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการตามความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ การออกแบบการเรียนการสอนสอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีกิจกรรมที่สะท้อนความต้องการของผู้เรียน และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังเน้นการบรรยายในชั้นเรียนแบบปกติ การออกแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนยังมีไม่มากนัก

สำหรับผู้สอนอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Coorey (2016) ที่ศึกษาวิธีการเรียนรู้เชิงรุกกับเทคโนโลยีสำหรับเป็นกลยุทธ์ในการศึกษาด้านการออกแบบของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิธีการเรียนรู้เชิงรุกทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติแบบเพื่อนช่วยเพื่อนตลอดทั้งภาคการศึกษา รวมถึงมีการใช้เทคโนโลยีสำหรับตรวจสอบรายการปฏิบัติงานเป็นทีม ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีได้ดีขึ้น และผู้สอนมีเวลาในการสอนทฤษฎีและกระบวนการ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์แบบชุมชนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ได้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เพิ่มทักษะความเป็นผู้นำและสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ

สามารถนำแนวทางนี้ไปใช้ในการสอนกับสาขาอื่น ๆ ได้

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ อาจเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน ในลักษณะการจัด กิจกรรมการนำเสนอผลงาน การนำเสนอโครงงาน การจัดนิทรรศการหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับแต่ละรายวิชาประจำภาคเรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงก่อนเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในรายวิชา นั้น ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอน และเพื่อน ร่วมชั้น นอกจากนี้ผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น และผู้เรียนเองก็สามารถร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ ย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลงานหรือโครงงานร่วมกัน และเป็นการรับฟังความคิดเห็น จากหลากหลายแง่มุม นำไปสู่การพัฒนาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองให้ดีขึ้นใน อนาคต นอกจากนี้ผู้สอนสามารถนำความคิดเห็น ต่าง ๆ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ ผู้เรียนไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน อาจให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบแนวทาง การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน ผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หรืออาจสำรวจความสนใจ ความต้องการ หรือความถนัดของผู้เรียน ก่อนออกแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอน แล้วนำมาผลการสำรวจมาวิเคราะห์และ หาแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนควรออกแบบแนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การประเมิน ตนเอง การประเมินระหว่างเพื่อนร่วมชั้น การประเมินเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม การประเมิน ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน รวมไปถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับนำไปปรับปรุงและ พัฒนาการเรียนของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านผู้เรียน จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้น สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัด

การเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนในคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงลึกและสะท้อนสาเหตุของประเด็นปัญหาได้ชัดเจนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็นต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทที่เกิดขึ้นจริง สอดคล้องกับความแตกต่างและความหลากหลายของผู้เรียน ซึ่งช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ขวัญชัย ช้วนนา, ธารทิพย์ ช้วนนา, และ เลเกีย เขียวดี. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 37(2), 77-96. http://www.journal.msu.ac.th/upload/articles/article2126_41794.pdf
- ดวงใจ งามศิริ, นิภาพร บุญยศ, และ นิพล พินิจวัจนวงศ์. (2562). การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning โดยใช้รูปแบบ MACRO model ในรายวิชาการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ. *วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์*, 3(2), 69-80. <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/mcu-nan/article/view/4388/3279>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยพงษ์ คล้ายคลึง. (2551). *แนวทางการพัฒนาระบบและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัยของรัฐแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/62094>
- พวงพยอม ชิตทอง และ ปวีณา โฉมสีโต. (2560). บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับบัณฑิตไทย. *พินเนศวร์สาร*, 13(1), 1-11. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pikanasan/article/view/97882/76262>

- วัฒนา หงสกุล. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0. รายงานการประชุมวิชาการเสนอมผลงานวิจัยระดับชาติ “Graduate school conference 2018”, 1(2), 479-486. <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/miniconference/article/view/1642>
- สิทธิพงษ์ สุพรม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิจัยและประเมินผลอุปถราชธานี, 7(2), 49-58. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ubonreseva/article/view/149198/119040>
- สุชาติ แก้วพิกุล. (2555). การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้นโดยเน้นการเรียนรู้เป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมองเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. Srinakharinwirot University Institutional Repository. <http://ir.swu.ac.th/jspui/handle/123456789/3753>
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. Behavioral Science Research Institute Search (BSRIS). <http://bsris.swu.ac.th/thesis/55199120027RB8992555f.pdf>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. (2561). การเรียนรู้เชิงรุก : กิจกรรมท้าทายสำหรับผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(3), 61-71. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/196788/136790>

ภาษาอังกฤษ

- Coorey, J. (2016). Active learning methods and technology: Strategies for design education. *The International Art & Design Education*, 35(3), 337-347. <https://doi.org/10.1111/jade.12112>

- McKinney, K., & Heyl, B., (Eds.). (2008). *Sociology through active learning* (2nd ed.). SAGE/Pine Forge.
- Michel, N., Cater, J., & Varela, O. (2009). Active versus passive teaching styles: An empirical study of student learning outcomes. *Human Resource Development Quarterly*, 20(4), 397-418. <https://doi.org/10.1002/hrdq.20025>
- Naithani, P. (2008). Reference framework for active learning in higher education. *Higher Education in the Twenty-First Century: Issues and Challenges*, 113-120. https://www.researchgate.net/publication/282124753_Reference_framework_for_active_learning_in_higher_education